

Oğlum Sen Papaz Dölümüsün

– İpciERDOğAN · 04 Temmuz 2018

OğLUM SEN PAPAZ DÖLÜMÜSÜN! ?

Ataların meşhur “ dost başa, düşman ayağa bakar “ sözü aradan bunca yıl geçmesine rağmen halen geçerliliğini korumaktadır. İnsanların birbirine bakışlarında ki yüz ifadelerinde görülen mimiklerde saygı, sevgi, muhabbet, hoşgörü, gönülden gönül e uçan bir kıvılcım ya da öfke, kızgınlık açıkça görülürken düşmanın ayağa bakmasın da ; ayakkabının çürük veya eski olmasından giyene ileride bir kakınç etme durumu ya da fırsatını bulunca ayağına çelme atma ifadesi doğar düşüncesi hasil olur.

Zamanın şartlarına göre (yoksulluk, savaş hali) insanlar yırtık, yamalıklı, eski-berki gömlek, kazak, ceket, pantolon gibi giyecekler giyebilir de bunun aksine ayaklarını asla açıkta tutamaz. Ayak vücudu taşıyan, toprakla daima temas eden bir organdır. Eğer ayak bir nesne ile muhafaza edilmezse bastığı yerdeki çamuru, tozu, toprağı, her türlü pisliği ve mikrobu,bütün etkenleri kabul eder. Bu da insan sağlığını olumsuz yönde etkiler. Kendi ayak sağlığına önem veren insanlar eskiden at, eşek, inek gibi etinden, sütünden, gücünden faydalandıkları hayvanlarının da ayaklarına nal çaktırmakla aynı önemi onlara da göstermişlerdir.

Ayak-kabı alamayan fakir kişiler hayvan derilerini bir hafta – on gün süreyle sert zemin olan kaya parçalarına, çimentodan yapılan kuyu veya çeşme havutlarına hızlı şekilde vurmak suretiyle ağartır, kıvam aldırır, sonra da bununla ayaklarına çarık dikerlerdi. Çarık belki de insanoğlunun ayağına geçirdiği ilk ayak giyeceği olabilir. Çarıkla başlayan ayak-kabı serüveni zamanla beraberinde “cebalış lastiği “ de denilen “ soğuk kuyuyu “, naylondan yapılan genelde kadın ve çocukların giydiği “ kelik” i önce zenginlerin giydiği sonradan herkese mal olan deriden yapılmı kunduralar takip etmiştir. Şimdi dericilik denilen 'debbahlık' mesleğini önceleri esnaflar piri Ahi Evran-ı Veli de yapmıştır.

Ayakkabıcılık mesleği zamanla çağın gereksinimi olmuş, yurdumuzda da önceleri askerlerin sonrada vatandaşların giymesi için Sümerbank imalat işine el atmış ilk ayakkabı fabrikasının kendi adıyla kurulmasına önder olmuştur. Daha sonraları çoğalan ihtiyaç dolayısıyla gelişen teknoloji sayesinde birçok firma ayak giydirmeye işine el atmış bu nedenle birçok fabrikalar kurulmuştur.

Genelde ilk imalatlarda ayakkabının “ saya” denilen yüz kısmına oğlak, kuzu, keçi derisi; alt kısmını da camız, inek, dana gibi hayvanların derisinden yapılan “ kösele “ kullanılsa da zamanla işin hilesine kaçılmış, köselenin yerine kauçuk, lastik, plastik, vineleks, emintasyon , tekstil gibi malzemeler derilerin yerine kullanılır olmuştur.

Ayakkabıcılık bir sektör olunca bunların imalatı, tamiri, satışı ve teşhiri için dükkan açma gereği duyulmuştur. Kırşehir'de “ falan-filan kundura “ adı altında dükkanlılar yer, yer boy göstermeye başlamışlar , bunlardan bazıları ucuz ve kalitesizine itibar etmeyip kaliteli mal sattıklarından dolayı ün kazanmışlardır. Kunduracı Mustafa Usta, Bekir Yastıman, Enver Metin Usta, Faik İnal, Etem Cihan , Emin Yenice , Hasan Usta, Mehmet Turak, Nüsret Kaya , Fantastik Sami , Gavlağan Memmet , Uzun çarşıda Ahmet Usta, Ahmet Mızrak, Deli Gadir , Mühittin Aşkın, Mehmet Atik, Ali Yastıman , Konyalı Şakir, Cuma Şenlik, Mustafa Demirkol, Ramazan Ay, Cemeleli Mehmet Perişan, Arif Tuna, Bayram Can gibi

adını sayamadığımız mesleğinde isim yapan bu kişilerden bazıları işe önceleri tamir, sonra da kalıp kullanmayı öğrenince imalatçı usta -satıcı olmuşlardır.

Yıllar evvel gıcırdayan ayakkabı gençler arasında pek moda olmuştu. Bu ayakkabıyı da en iyi Deli Gadir Usta yapardı. Şimdilerin emekli su tesisat ustası Yurdanur Hurda da daha henüz bıyıkları yeni terliyorken arkadaşlarına özenerek hevesle kapı komşuları Deli Gadir e ayak ölçülerini verir, ölçüden sonra Gadir Usta “ Hadi oğlum bakkal Sefer Ağadan yarım kilo lokum getir” deyince Yurdanur “ Lokumu ne yapacaksın usta ? “ diye sorunca Deli Gadir bıyık altından gülerek “ gıcırdayan yapacağım ya!”

Kırşehir de vitrinleri ışıl-ışıl yanan dükkanlar çarşıda yer alırken ayakkabı tamircileri de yer yer boy göstermeye başlamışlardı. Bunlardan durumu iyi olanlar çarşıda dükkan açarken ,fakir olanlar da tahtadan tezgah üzerinde köşe- bucak tamir işlerini yapıyorlar, açıkta iş gördüklerinden dolayı da karda-kışta, yağmurda-yaşta perişan oluyorlardı. Onların bu durumuna duyarsız kalmayan zamanın belediye başkanı kaleye çarşı tarafından çıkılan merdivenlerin sol tarafında bulunan arsa da tamircileri bir araya toplayarak onların tahtadan kulübe yapmalarına izin verdi. Ayakkabı deriden olur da boyacı olmaz mı , onu da boyacı Güner i anlatan “ Bu otobüsler kaç kıymalı eder “ öyküsünde yer vereceğim.

Feridun uzun boylu, geniş omuzlu, babayiğit bir gençti. Giyimine, kuşamına çok önem verir, üzerine ne giyerse eskilerin deyişle “ tığ” gibi yakışırdı. Kat, kat elbiselerinin yanında ayağında cıgıl-cıgıl yanan ayakkabıya ilaveten bunların yedeği de evde ki ayakkabı dolabında eksik olmazdı. Babasının varlıklı biri olmasının da bunda katkısı büyüktü. Babası zamanın da fakir bir ailenin çocuğu olduğundan dolayı pek giyinip kuşanamamış, adeta o yılların ahını şimdi oğlu Feridun’u giydirmekle alıyordu. Oğluna giyeceklerin en kalitelisini ve pahalısını almaktan gurur duyar “ ben ucuz mal alacak kadar zengin değilim” diye de çevresine akıl satardı.

Feridun un böyle caf caf’lı giyinip kuşanması arkadaşları arasında biraz kıskançlığa yol açsa da bunu ona belirtmemeye gayret gösterirlerken “ forslu Feridun “ diye takılmaktan geri kalmazlardı. Forslu Feridun’un ayakkabıya olan ilgisi daha bir başkaydı. Yüksek topuk, sivri burun, bağcıklı ayakkabıyı giymeyi çok sevse de o yıllarda bu türünü çarşıda bulmakta zorlanırdı. Öğretmen okulunda okuduğu yıllarda Çarşamba’lı yatılı okuyan bir öğrenci ile tanışıp arkadaş olduktan sonra onun her izine gidiş-gelişlerinde getirdikleri ayakkabılar ile okul bitiminden sonra da idare edecek kadar çeşidi olmuştu.

Forslu Feridun yıllarca köy-kasaba öğretmenlik yaptıktan sonra Hollanda’ya orada bulunan Türk çocuklarını okutmak için gitmiş,yıllarca görev yaptıktan sonra da emekli olmuş Kırşehir’e dönmüştü.Takım elbise,kravat,Çarşamba türü ayağından eksik etmediği ayakkabısı,kestirmeye kıyamadığı uzun favülleri,burma bıyığı ile başındaki kırılmış uzun saçlarını kapatan fötrü arkadaşlarının “şu yaşta bunlar sana yakışıyor mu,artık zamanın geçti,pilin bitti ”diye takılmalarına ,ilerlemiş yaşına rağmen bunlar onun hobileri arasındaydı.

Forslu Feridun hanımının ısrarlarına dayanamayıp beraber haç farizesini yerine getirdiklerinde kendisine yakışan kırılmış sakalını bıraktığında dahi “huylu huyundan vazgeçmez” misali tenkitlere rağmen bulduğu elbise ve ayakkabı türü giyecekleri paraya-pula önem vermeden almaya devam ediyordu.Şu sıralarda en büyük sıkıntısı Hollanda’dan getirdiği ayakkabıları evine gelen yakın eş-dost misafirlere giydirmesinden dolayı adetinin azalmasıydı.Çarşı Pazar dolanıyor fakat aradığı ayakkabıyı bir

türlü bulamıyor,bulduklarını da kalitesiz olduğundan dolayı almıyordu.Günün birinde çarşıda gezerken gözü vitrinine çeşit-çeşit gösterişli ayakkabıların dizildiği mağazaya ilişti.Kapısından içeri girdiğinde birkaç müşteriden başka kimse gözüküyordu.Mağaza sahibi kendisini sahte bir gülümsemeyle “buyurun hacı efendi” diyerek karşıladı.Forslu Feridun adının sonradan “gösterme Müslüman Cihangir” olduğunu öğrendiği ayakkabıcıya istediği çeşidi defalarca tarif etmesine rağmen karşısındaki onun ayağına başka çeşit ayakkabıları bir esnaf titizliği ile giydirmeye çalışıyordu.Feridun bu işten bayağı sıkılmaya başlamıştı,”beyim benim dediğim yüksek topuk,sivri burun,bağcıklı,kırk iki numara siyah ayakkabı sen de varsa ver,yoksa sana hayırlı işler deyim,bana müsaade et,başka yere bakayım” diye nazik bir ifadeyle oradan ayrılmaya çalıştı.

Gösterme Müslüman Cihangir baktı ki,iş olacak gibi değil “pabuç pahalı “yağlı zannettiği müşteriye elden kaçırıp mal satamayacak ,hemen ikinci planı devreye soktu.Karşısındakine Müslümanlık bilgiçliği taslayarak” ağabey; şu yaşına-başına,giyimine-kuşamına,sakalına-saçına,hele hacılığına,bana tarif ettiğin ayakkabı hiç yakışır mı,onu ancak papazlar giyer” derken kendi kafasından kaliteli bildiği ayakkabıyı tezgahdan çıkartmaya çalışırken Feridun’a” kaç katı pahalı fiyata “satacağının hesabı içerisindeydi.Sevinçten gözleri ıslık ,ıslık yanıyorken ataların ; “diyeceğine değil de, duyacağına bak “ sözü aklının ucundan dahi geçmiyordu.

Cihangir tezgaha uzanıp” yağlı müşteriye “ayakkabıyı yerinden çıkarmaya çalışırken pantolonu istemeyerek yukarı çekilmiş haliyle ayağındaki ayakkabılar meydana çıkmıştı.Bunlar forslu Feridun’un arayıp ta bulamadığı ayakkabıların aynısıydı. Hiç fırsatı kaçırır mıydı yılların Feridun’u. Hazır cevaplılık onun hüneri’ydi. İçi istemese de karşısındakine hak ettiği cezayı vermeliydi. Ayıbı mayıbı bir tarafa bırakarak “ EVLADIM SEN PAPAZ DÖLÜ MÜSÜN, de aynısını giyiyorsun “deyip oradan ayrılırken gösterme Müslüman Cihangir’in yaşadığı şok görülmeye değerdi.

ERDOĞAN ÇALIŞKAN KIRŞEHİR GERÇEK YAŞANMIŞLIKLARDAN